

Dějiny psychologie 4

Funkcionalismus

Důležité postavy

□ předchůdci

- Francis Galton

- Charles Darwin
- Herbert Spencer

- George John Romanes
- C. Loyd Morgan

Důležité postavy

▣ pionýři

- James McKeen Cattell
- G. Stanley Hall

- James Mark Baldwin
- William James

- Edward L. Thorndike

Důležité postavy

□ **zakladatelé**

- John Dewey
- James R. Angell

Důležité postavy

□ **následovníci**

- Robert S. Woodworth
- Harvey Carr

Charles Darwin (1809-1882)

- **evoluční teorie vývoje druhů** prostřednictvím přirozeného výběru
- výrazný vliv na psychologii: kontinuita psychických funkcí mezi lidmi a nižšími živočichy, důraz na **adaptaci organismu** na prostředí

Francis Galton (1822-1911)

- významná postava psychologie
- dědičnost inteligence, **individuální rozdíly**, eugenika
- aplikace statistických postupů
- **testy, dotazníky**
- zkoumal představivost

Herbert Spencer (1820-1903)

- **evolucionista**, rozšířil Darwinovu teorii na lidskou společnost
- **přežití organismu závisí na jeho adaptaci na prostředí**
- **přežijí nejsilnější, slabí ať zhynou**
- vyhovovalo individualistickému duchu USA

William James (1842-1910)

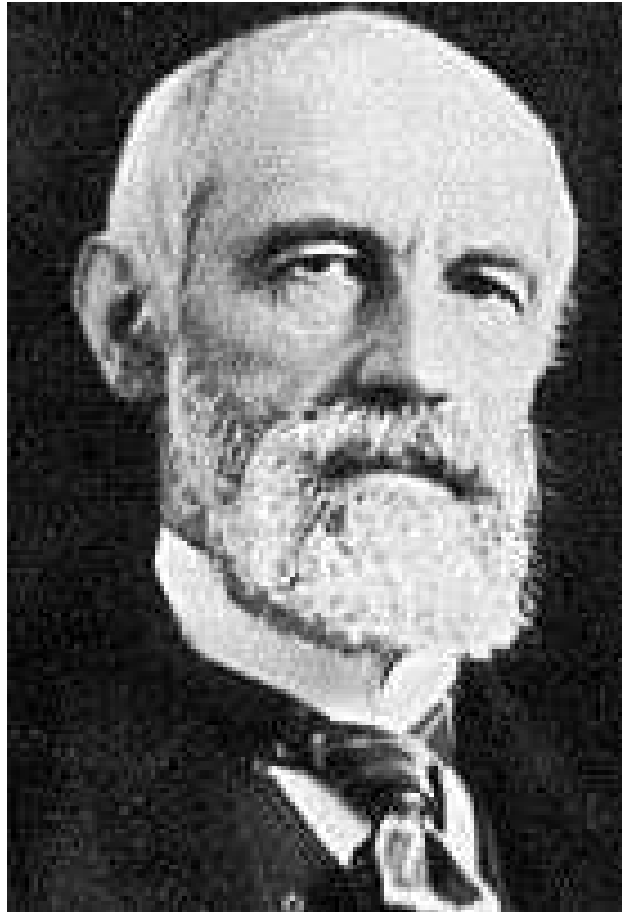

- významný americký psycholog
- začal v USA psychologii učit, napsal vlivnou učebnici Principy psychologie
- klíčová metoda **naturalistická introspekce** - zcela jinak vymezená, než u strukturalistů

William James (1842-1910)

- předmětem psychologie je analýza vědomých stavů mysli a funkcí, které pro organismus mají
- duševní procesy prodělávají **evoluční vývoj**
- nemá význam zkoumat jednotlivé elementy, musíme se ptát spíše po **funkcích jednotlivých procesů**
- i vědomí je proces /funkce, je **osobní** povahy (**já**)
- teorie vůle –vědomý proces
- připouští i existenci **nevědomí**
- periferní **teorie emocí**

G. Stanley Hall (1844-1924)

- žák Jamese i Wundta
- založil American Journal of Psychology (1887)
- nové oblasti psychologie -
vývojová a pedagogická
psychologie
- na Clarkově universitě v r.
1909 uspořádal setkání
evropských
psychoanalytiků a
amerických psychologů
(James, Titchener, Cattell)

James McKeen Cattell (1860-1944)

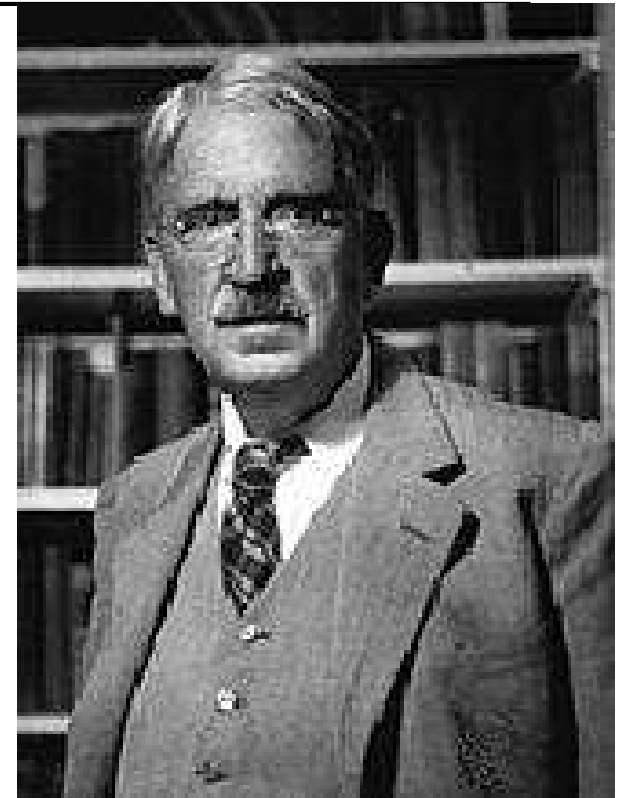
- Wundtův asistent
- po návratu do USA působil na Columbijské univerzitě
- věnoval se vývoji testů, ale ne příliš úspěšně
- založil mj. Psychological Review

Vznik funkcionalismu

- ▣ 1894 v Chicagu, kam přišli z Michiganu Dewey a Angell

John Dewey (1859-1952)

- 1886 vydal Psychologii
- 1896 **moderní pojetí reflexního oblouku** (3 části, senzorycká, centrální, motorická, ale tvoří celek)
- **chování by mělo být chápáno ve vztahu ke své funkci**
- **molární jednotky analýzy**

James R. Angell (1869-1949)

- žák Deweyho i Jamese
- v 1903 vydal článek o vztahu mezi strukturalistickou a funkcionalistickou psychologií
- vymezil funkcionalistický přístup
 - psychologie psychických operací vs. psychických elementů
 - funkcionalismus studuje vědomí jako zprostředkovatele mezi organismem a jeho prostředím, jako nástroj přizpůsobení
 - je také studiem psychofyzických vztahů, celého vztahu organismu a prostředí, včetně nevědomých procesů

Harvey Carr (1873-1954)

- za jeho působení v Chicagu rozkvět chicagské funkcionalistické školy
- hodně experimentů, hledání funkčních vztahů mezi proměnnými spíše než teoretických konstruktů
- používali jak behaviorální, tak introspektivní data

Kritika funkcionalismu

- nedostatečné vymezení termínu *funkce*
- aplikovaná věda
- teleologická vysvětlení

Zařazení funkcionalismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 1. **Vědomý mentalismus**
– **Nevědomý mentalismus**
- 2. **Obsahový objektivismus**
– **Obsahový subjektivismus**
- 3. Determinismus – Indeterminismus
- 4. Racionalismus – **Empirismus**
- 5. **Funkcionalismus** – Strukturalismus
- 6. **Induktivismus** – Deduktivismus
- 7. Mechanismus – Vitalismus
- 8. Metodologický objektivismus
– Metodologický subjektivismus

Zařazení funkcionalismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 9. Molekulární přístup – Molární přístup
- 10. Monismus – Dualismus
- 11. **Naturalismus** – Supernaturalismus
- 12. Nomothetický přístup – Idiografický přístup
- 13. Periferalismus – Centralismus
- 14. Purismus – **Utilitarismus**
- 15. Kvantitativní přístup – Kvalitativní přístup
- 16. Racionalismus – Iracionalismus
- 17. Průřezový přístup – **Vývojový přístup**
- 18. Statický přístup – **Dynamický přístup**

Zařazení funkcionalismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- klíčové dimenze
 - funkcionalismus
 - utilitarismus
 - induktivismus
 - vývojový přístup

Kontrolní otázky

- předchůdci funkcionalistů – Darwin, Galton, Spencer
- Jamesova psychologie
- principy funkcionalismu – Dewey, Angell

Doplňující literatura

- **Darwin, Charles** (1859). *On the origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life.*
- **Darwin, Charles.** (1872). *The expression of the emotions in man and animals.*
- **Darwin, Charles** (1874). *The descent of man.*
Part One: Descent or Origin of Man (ch. 1-7). (2nd ed.). Originally published in London by J. Murray.
- **Darwin, Charles.** (1877). *A biographical sketch of an infant.* *Mind*, 2, 285-294.

Doplňující literatura

- **Galton, Francis** (1874). *English men of science.*
- **Galton, Francis** (1892). *Hereditary genius*
- **Galton, Francis** (1907). *Inquiries into human faculty and its development.*

- **Cattell, James McKeen** (1890). *Mental tests and measurements.* *Mind*, 15, 373-381.

Doplňující literatura

- **James, William** (1890). *The principles of psychology*.
- **James, William** (1892). The stream of consciousness. From *Psychology* (chapter XI). Cleveland & New York, World.
- **James, William** (1904). The Chicago school. *Psychological Bulletin*, 1, 1-5.
- **James, William** (1884). What is an emotion? *Mind*, 9, 188-205.

Doplňující literatura

- **Hall, G. Stanley** (1904). **Adolescent girls and their education**. From *Adolescence: Its psychology and its relations to physiology, anthropology, sociology, sex, crime, religion, and education* (Vol. 2, Chapter 17).
- **Dewey, John** (1896) **The reflex arc concept in psychology**. *Psychological Review*, 3, 357-370.
- **Dewey, John** (1884). **The new psychology**. *Andover Review*, 2, 278-289.

Doplňující literatura

- ▣ **Angell, James Rowland** (1907). The province of functional psychology. *Psychological Review*, 14, 61-91.